

Sygn. akt I ACa 1291/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Bess
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Zbigniew Ducki
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa B. Ś. (1)

przeciwko (...) S.A. V. (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 4 lipca 2017 r. sygn. akt I C 173/16

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Zbigniew Ducki SSA Jerzy Bess SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt I ACa 1291/17

UZASADNIENIE

W częściowym uwzględnieniu żądania powoda B. Ś. (1), domagającego się przyznania od ubezpieczyciela sprawcy wypadku komunikacyjnego, (...) SA - V. (...) w W., zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wywołaną jego następstwami, Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, wyrokiem z dnia 4 lipca 2017r.:

- zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 10 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 stycznia 2016r [pkt I],

- w pozostałym zakresie powództwo oddalił [pkt II],

- nakazał ściągnąć od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 500 złotych , tytułem opłaty od zasądzonego roszczenia , której B. Ś. (1) nie miał obowiązku ponosić [pkt III] oraz

- koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł [pkt IV sentencji wyroku]

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

B. Ś. (1) od wczesnych lat dzieciństwa pozostawał w leczeniu.

Od początku lat dziewięćdziesiątych zeszłego wieku zaczął mieć problemy z nerkami. W 1995 r. poddany został pierwszym dializom.

W 2003 r. przebył zabieg przeszczepienia nerki . Po zabiegu pozostawał w stałej kontroli w Klinice (...) w K..

W dniu 28 sierpnia 2014 r. S., ubezpieczony u strony pozwanej P. K., nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki F. (...) o nr rej. (...) 09, nie dostosował prędkości jazdy do warunków panujących na drodze , nie zachował szczególnej ostrożności i po rozpoczęciu wykonania manewru wyprzedzania kolumny jadących przed nim samochodów, powrócił na swój pas ruchu, gdzie w wyniku gwałtownego hamowania stracił panowanie nad kierowanym pojazdem i zjechał na przeciwny pas ruchu, doprowadzając do czołowo boczego zderzenia z prawidłowo jadącym samochodem osobowym marki P. o nr rej. (...), kierowanym przez powoda.

W wyniku wypadku B. Ś. (1) doznał złamania ściany oczodołu prawego, złamania kości nosa z przemieszczeniem, złamania kości zatoki szczękowej prawej z przemieszczeniem, rany tłuczonej okolicy oczodołu prawego wstrząśnienia siatkówki oka prawego, złamania trzonu mostka z przemieszczeniem korowym, stłuczenia klatki piersiowej. Obrażenia te naruszyły prawidłowe funkcjonowanie czynności narządu ciała uszkodzonego na okres trwający dłużej niż 7 dni.

Postępowanie karne wobec P. K. o powyższy czyn, stanowiący przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. zostało warunkowo umorzone wyrokiem Sądu Rejonowego w N. T. z dnia 20 kwietnia 2015 r., sygn. akt II K 121/15.

Z miejsca wypadku B. Ś. (1) został przewieziony do Szpitala (...) w Z., gdzie przebywał w dniach 28 – 29 sierpnia 2014 r. z rozpoznaniem: złamania czaszki i kości twarzoczaszki oraz rany tłuczonej oczodołu prawego. Następnie został przeniesiony na oddział ortopedyczny i przebywał tam w okresie od 29 sierpnia do 2 września 2014 r. z rozpoznaniem: złamania oczodołu prawego typu „blow out”, złamania kości nosa, złamania zatoki szczękowej prawej z przemieszczeniem, krwiaka zatoki szczękowej prawej, rany tłuczonej oczodołu prawego, złamania trzonu mostka oraz stłuczenia klatki piersiowej.

Po opuszczeniu szpitala powód kontynuował leczenie w trybie ambulatoryjnym. W dniach 5 września 2014 r. i 30 października 2014 r. był konsultowany w Poradni (...) Urazowo-Ortopedycznej Szpitala w Z., a w dniach 23 września 2014 r. i 16 października 2014 r. w poradni neurologicznej.

W okresie od 9 września 2014 r. do listopada 2014 r. pozostawał w leczeniu psychiatrycznym, w związku z rozpoznaniem: stresu pourazowego u osoby z chorobą nadciśnieniową i wcześniejszymi przeżyciami adaptacyjnymi związanymi z operacją przeszczepienia nerki w 2003 r. , w warunkach dominacji lęku, depresji, zaburzeń snu, uporczywych ruminacji tematycznie związanych z wypadkiem, poczuciem winy, potrzebą izolacji, trudności komunikacji nawet z członkami rodziny . Zażywał leki: D. N. i S.. Leczenie psychiatryczne wznowił 13 października 2015 r.

W okresie od 3 do 9 października 2014 r. przebywał w Klinice (...) w K. z rozpoznaniem: białkomocz uporczywy. Ponownie hospitalizowany był tam w okresie od 5 do 18 listopada 2014 r. z rozpoznaniem: odrzucenie humoralne

przeszczepionej nerki. Z tego powodu zastosowano intensywne leczenie przeciw odrzutowe, uzyskując poprawę stanu tego narządu. Później, po 25 września 2015r , ponownie objęto poszkodowanego hemodializami.

Z dalszej części ustaleń wynika , powód w dacie wypadku miał 38 lat. . Utrzymuje się z renty w kwocie ok. 750 zł miesięcznie, a nadto korzysta z pomocy matki z którą mieszka razem w P.. Przed wypadkiem dorabiał sobie pracując w wypożyczalni sprzętu narciarskiego prowadzonej przez jego brata.

Obecnie ma okresowo bóle prawej połowy twarzy, szczególnie na zmianę pogody oraz pieczenie prawego oka. Nie przyjmuje leków w związku z urazami doznanymi w wypadku. Zażywa jedynie leki na nadciśnienie.

Pozostaje w leczeniu dializami na które jeździ 3 razy w tygodniu do N.. Jedynie sporadycznie jeździ samochodem i tylko w ciągu dnia, gdyż ma lęki przez jazdą w nocy i przed światłami innych samochodów, które go osłepiają.

Na skutek wypadku doznał złamania rozprężającego oczodołu prawego, kości nosa, rany tłuczonej okolicy prawego łuku brwiowego. Jego trwałe uszczerbek na zdrowiu, wynikający z tych obrażeń wynosi 6%. Po urazie u powoda wystąpiły dolegliwości bólowe o znacznym natężeniu i stopniowo wycofywały się. Obecnie jest zdrowy, nie wymaga dalszego leczenia, nie wymagał i nie wymaga pomocy osób trzecich. Nie należy spodziewać się pogorszenia jego stanu zdrowia w przyszłości.

Na skutek następstw wypadku nie doszło do uszkodzenia przeszczepionej nerki. Opisane wyżej pogorszenie jej stanu i związane z tym aktualnie prowadzone leczenie B. Ś. (1) pozostaje bez związku z wypadkiem z dnia 28 sierpnia 2014r.

W jego wyniku powód doznał stresu pourazowego.

Negatywne doświadczenia związane ze stanem zdrowia sprzed zdarzenia drogowego, połączone z obrażeniami jakich doznał w czasie jego przebiegu spowodowały dezintegrację już naruszonego systemu obronnego organizmu. Reakcja B. Ś. (1) obejmowała intensywny strach i przerażenie. Przeżywał on ponadto natrętne wspomnienia z wypadku. Spowodowało to spadek aktywności i zainteresowań oraz zanizoną zdolność przeżywania emocji. Prowadziło następnie do tego, że zaczął mieć problemy w codziennym funkcjonowaniu. Unikał kontaktów z innymi, co prowadziło do pogorszenia relacji w zakresie rodziny i w odniesieniu do innych osób. Nadal w związku z tym wymaga leczenia farmakologicznego i intensywnej psychoterapii. Nie jest pewne czy u powoda pomimo , jego kontynuacji traumatyczny uraz i następstwa z nim związane nie będą miały tendencji do ujawniania się w formie wspomnień i schematów zachowania aż do końca życia.

Pismem z dnia 9 grudnia 2015 r. – doręczonym ubezpieczycielowi sprawcy wypadku w dniu 14 grudnia 2015 r., B. Ś. (1) zgłosił szkodę, domagając się zapłaty kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W postępowaniu likwidacyjnym zakład ubezpieczeń wypłacił pokrzywdzonemu ogółem 15 000 złotych , odmawiając żądaniu w pozostałym zakresie.

Rozważania prawne Sąd I instancji rozpoczął od wskazania podstawy normatywnej odpowiedzialności ubezpieczyciela sprawcy wypadku , wobec powoda , której ten , co do zasady , nie kwestionował , podnosząc , że jej zakres odpowiada zakresowi odpowiedzialności samego sprawcy wypadku, P. K..

Następnie , odwołując się do ukształtowanych przez orzecznictwo sądowe wniosków dotyczących wykładni m art. 445 §1 kc i dokonując ich konfrontacji z ustalonymi w sprawie faktami , opisującymi zakres negatywnych przeżyć psychicznych , które były udziałem powoda w związku z konsekwencjami zdrowotnymi wypadku uznał , że kwotą właściwie realizującą kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia w jego przypadku będzie suma 25 000 złotych.

Sąd argumentował , iż na skutek wypadku B. Ś. (1) doznał:

złamania rozprężającego oczodołu prawego, złamania kości nosa, rany tłuczonej okolicy prawego łuku brwiowego. po urazie u powoda wystąpiły dolegliwości bólowe o znacznym natężeniu. Leczenie tych urazów trwało 6 tygodni.

Jednocześnie rozpoznano u niego zespół stresu pourazowego (...). Zasób negatywnych doświadczeń spowodował, że stres przeżyty w trakcie wypadku i jego następstwa spowodowały dezintegrację już naruszonego systemu obronnego organizmu powoda.

Reakcja pokrzywdzonego obejmowała intensywny strach i przerażenie. Przeżywał on natrętne wspomnienia z wypadku. Nastąpił spadek aktywności i zainteresowań oraz zniżenie zdolności przeżywania emocji. Prowadziło to do problemów w codziennym funkcjonowaniu.

Powód zaczął unikać kontaktów z innymi co spowodowało pogorszenie relacji w zakresie rodziny i innych osób. Nadal wymaga dalszego leczenia farmakologicznego i intensywnej psychoterapii.

Oceniając zakres należnego powodowi świadczenia kompensacyjnego, Sąd uwzględniał także okoliczności wpływające ograniczająco na zakres jego rozmiarów jak to , że nie wymagał opieki osób trzecich, a obecnie jest fizycznie zdrowy , a nie ma podstaw do tego aby oczekiwać pogorszenia jego stanu zdrowia w przyszłości.

Sąd Okręgowy zaznaczył również, że w wyniku wypadku nie doznał urazu przeszczepionej nerki , a fakt, że później przeszczep został odrzucony, nie miał związku z wypadkiem. Ponadto zespół stresu pourazowego nie wynika tylko z faktu uczestnictwa w wypadku, ale jest związany z innymi licznymi przeżyciami powoda, które nie mają związku ze zdarzeniem z dnia 28 sierpnia 2014 r.

Uwzględnivszy , że dotąd powód otrzymał od strony przeciwnej , tytułem kompensaty krzywdy, sumę 15 000 zł , w ocenie Sądu należna jest mu suma uzupełniająca, w wymiarze 10 000 zł.

Odnosząc się do żądania odsetek od przyznanego świadczenia uzupełniającego , Sąd ocenił , iż trafnym jest postulat B. Ś. (1) , aby początkowym terminem ich naliczenia był 14 stycznia 2016r.

Wtedy to pozwanemu ubezpieczycielowi upływał okres 30 dni na zlikwidowanie szkody. Już wówczas można było określić ostatecznie granice krzywdy , która była , pozostając w związku z następstwami wypadku , jego udziałem.

Rozstrzygając o kosztach procesu i wzajemnie je pomiędzy stronami znosząc , Sąd wskazał , że chociaż powództwo zostało uwzględnione jedynie w części to jednak okazało się uzasadnione co do zasady. Także charakter sprawy przemawiał za takim rozstrzygnięciem, dla którego podstawą była norma art. 100 kpc

Ściągnięcie od strony pozwanej , na mocy art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 100 k.p.c., na rzecz Skarbu Państwa części opłaty od pozwu było następstwem skali , w jakiej B. Ś. (1) wykazał swoje roszczenie.

Apelację od tego wyroku złożyła tylko strona pozwana , obejmując jej zakresem punkty I ; co do kwoty przekraczającej 3 000 złotych wraz z odsetkami od niej; oraz III i IV jego sentencji.

We wniosku środka odwoławczego postulowała taką zmianę zaskarżonej części rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego , w ramach której na rzecz powoda zostanie zasądzona [dodatkowa] kwota 3 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 stycznia 2016r , w pozostałym zakresie powództwo zostanie oddalone, a powód obciążony kosztami procesu oraz postępowania apelacyjnego należnymi skarżącej.

Apelacja została oparta na następujących zarzutach :

a/ naruszenia prawa procesowego, w sposób mający dla treści orzeczenia istotne znaczenie , a to art. 233 §1 kpc , poprzez wadliwą , dowolną ,a nie swobodną ocenę opinii biegłego z zakresu chirurgii twarzowo - szczękowej , co doprowadziło do nieoprawnego określenia wymiaru świadczenia kooperacyjnego na kwotę 25 000 złotych mimo , że aktualnie negatywne następstwa niemajątkowe obrażeń, jakich powód doznał w wypadku , ustały ,

b/ naruszenia prawa materialnego , normy art. 445 §1 kc , pod postacią nieprawidłowej jej wykładni , w następstwie której , wbrew ustalonym w sprawie faktom, wskazującym na rzeczywisty rozmiar krzywdy B. Ś. (1), Sąd I instancji

uznał , że właściwą kwota zadośćuczynienia jest 25 000 złotych, a wymiar świadczenia dodatkowego z tego tytułu powinien wynosić 10 000 złotych.

Zdaniem apelującego zakładu ubezpieczeń właściwie funkcję zadośćuczynienia wypełnia łącznie suma 18 000 złotych . W konsekwencji świadczenie dodatkowe nie powinno zostać przyznane powodowi w kwocie wyższej aniżeli 3 000 złotych.

Odpowiadając na apelację B. Ś. (2) domagał się jej oddalenia , jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami postępowania przed Sądem II instancji.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony pozwanej nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

Rozpoczynając jego ocenę od zarzutu procesowego przypomnieć należy,

odwołując się do utrwalonego i podzielanego przez skład Sądu Apelacyjnego rozstrzygającego sprawę , stanowiska Sądu Najwyższego , wypracowanego na tle wykładni art. 233 §1 kpc , iż jego skuteczne postawienie wymaga od strony wykazania na czym , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń , nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania , czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach , wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, pozostając dowolną , nie doniosłą z tego punktu widzenia polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii , wyrażające podobne stanowisko , powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005 , sygn. III CK 3/05 , obydwie powołane za zbiorem Lex/

Ponadto nie można tracić z pola widzenia również , że swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu , który dowody bezpośrednio przeprowadza.

Ma to m. in. i takie następstwo , że nawet w sytuacji w której z treści dowodów można, w zakresie ustaleń , wyprowadzić równie logiczne , chociaż przeciwne do przyjętych przez Sąd I instancji wnioski , to zarzut naruszenia normy art. 233 §1 kpc , pomimo to , nie zostanie uznany za usprawiedliwiony.

Dopóty , dopóki ocena przeprowadzona przez Sąd ocena mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria , Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę , a co za tym idzie także wnioski z niej wynikające dla ustaleń faktycznych , aprobować .

To , w jaki sposób skarżący argumentuje stawiany zarzut , daje podstawę do przyjęcia , iż motywy te ograniczają się i wyczerpują w przeciwstawieniu ocenie Sądu i wynikającym z jej wniosków ustaleniom, własną wersję tak oceny jak i ustaleń , w świetle których przyznanie powodowi dodatkowej kwoty 10 000 zadośćuczynienia nie jest prawidłowe.

Już tylko z tych przyczyn , skoro zakład ubezpieczeń nie wskazuje dlaczego ocena poszczególnych dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy nie jest poprawna w, świetle kryteriów wymienionych w art. 233 §1 kpc , tak motywowany zarzut nie może zostać uznany za trafny.

Zatem na marginesie jedynie należy zwrócić uwagę , że rozważając zakres oraz czas trwania krzywdy po stronie B. Ś. Sąd Okręgowy uczynił wnioski opinii biegłego z zakresu chirurgii szczękowo – twarzowej tylko jednym z elementów swojej oceny.

Dlatego tak eksponowane przez stronę apelującą, w ramach weryfikowanego zarzutu , podobnie jak zarzutu prawno - materialnego, określenie przez tego biegłego trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda na 6 % , w odniesieniu następstw uszkodzenia twarzy w wypadku nie może być skuteczną podstawą do podważenia wniosków Sądu, wyznaczających rozmiar ilościowy uznanego za należne świadczenia.

Oto bowiem zakład ubezpieczeń w zupełności pomija to, co dla skali krzywdy powoda wynika z wniosków [niekwestionowanej w sprawie] opinii biegłego psychiatry wskazujących , że powód doznał stresu pourazowego , nadal wymaga psychoterapii i nie jest pewne czy negatywne następstwa w jego psychice powiązane z konsekwencjami wypadku nie ujawnia się również w przyszłości , pozostając obecne w niej do końca jego życia.

Odpierając z podanych przyczyn ten zarzut stwierdzić zatem trzeba , że ustalenia Sądu I instancji będące następstwem poprawnej oceny zgromadzonych dowodów , poczynione zostały prawidłowo i zostają przyjęte przez Sąd Apelacyjny za własne.

Nie ma też racji strona pozwana stawiając zarzut naruszenia prawa materialnego.

Określenie tego, jaka kwota właściwie realizuje funkcję kompensacyjną zadośćuczynienia ,w konkretnej , rozstrzyganej przez Sąd sprawie, zostało pozostawione uznaniu sędziowskiemu , mającemu być opartym na rozważeniu wszystkich istotnych z punktu widzenia rozmiaru krzywdy powoda faktów.

Sąd Okręgowy obowiązkowi temu podołał albowiem dokonał takiej oceny o czy świadczy bardzo szeroki redakcyjnie wywód , zawarty w części uzasadnienia wyroku , poświęconej temu zagadnieniu.

Doprowadził on w konkluzji do określenia należnej pokrzywdzonemu sumy na poziomie 25 000 złotych.

Z zasadnością argumentów tego wyводу, strona skarżąca nie podejmuje w ramach omawianego zarzutu rzeczowej krytyki , poprzestając na stwierdzeniu , iż należne zadośćuczynienie powinno być określone na umiarkowanym poziomie.

Polemizując z oceną Sądu w tym zakresie i odwołując się [ponownie] przede wszystkim do rozmiaru trwałego uszczerbku na zdrowiu poszkodowanego , określonego przez biegłego z zakresu chirurgii , uznaje , że właściwą kwotą zadośćuczynienia byłaby kwota łączna 18 000 złotych.

Nie wyjaśnia przy tym bliżej dlaczego , w warunkach faktycznych odnoszących się do B. Ś., akurat taka suma realizuje właściwie kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia.

Po wtóre należy zaakcentować , że oddanie przez ustawodawcę tej oceny Sądowi ma także i to następstwo , że w ramach kontroli instancyjnej , korekta wielkości świadczenia tego rodzaju może nastąpić jedynie wyjątkowo.

Wtedy, gdy kwota przyznana pokrzywdzonemu , w sposób oczywisty nie odpowiada wymaganiu pojęcia „ odpowiedniej sumy „ , którą posługują się wszystkie przepisy dotyczące zadośćuczynienia, w tym art. 445 §1 in princ. kc .

Może to mieć miejsce, gdy kwota ta jest rażąco zawyżona lub zaniżona. Tylko wówczas można zasadnie mówić o tym , że Sąd niższej instancji określając wymiar tego świadczenia , postąpił w sposób dowolny, a nie w granicach dopuszczonego ustawą uznania , tym samym naruszył prawo materialne poprzez błąd subsumpcji.

Taka wyjątkowa sytuacja w rozstrzyganej sprawie nie miała miejsca.

Szczególnie, biorąc pod uwagę ustalone okoliczności, dotyczące skali cierpienia powoda oraz tego, że proces leczenia w zakresie usuwania urazów natury psychicznej nie jest jeszcze zakończony, a tak eksponowana przez zakład ubezpieczeń skala trwałego uszczerbku na zdrowiu jest tylko jednym z wielu elementów określających łącznie zakres tego, z natury niewymiernego, uszczerbku.

Z podanych przyczyn, w uznaniu apelacji za niezasadną, Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu, na podstawie art. 385 kpc w zw z art. 445 § 1 kc,.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego była norma art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 kpc i wynikająca z niej, dla wzajemnego rozliczenia stron z tego tytułu, zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna B. Ś. (1), pozostając pochodną wartości przedmiotu zaskarżenia oraz tego, iż był w postępowaniu profesjonalnie zastępowany przez radcę prawnego, została ustalona na podstawie §2 pkt 4 w zw z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS, w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 25 października 2015r [DzU z 2015 poz. 1804 ze zm].

SSA Grzegorz Krężolek SSA Jerzy Bess SSA Zbigniew Ducki